PROGRAMACIÓN de LATÍN
Curso 2022/23

IES San Clemente – Santiago de Compostela

Índice

1. PRESENTACIÓN 3
1.1. Marco lexislativo 3
1.2. Alumnado 4
1.3. Materiais e recursos didácticos 4
1.4. Plan lector 4
1.5. Medidas de atención a diversidade 5
1.6. Actividades complementarias e extraescolares a realizar polo departamento 5
2. INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN 6
3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE, CONCRECION QUE RECOLLA OS ESTANDARES DE APRENDIZAXE 12
4. LATÍN I -1º DE BACHARELATO 14
4.1. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, competencias clave e elementos transversais 14
4.2. Temporalización 25
4.3. Grao mínimo de consecución dos estándares de aprendizaxe e instrumentos de avaliación 36
4.4. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado 42
4.5. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes 45
5. LATIN II. 2º DE BACHARELATO 46
5.1. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias clave 46
6. TEMPORALIZACIÓN 53
6.1. 1ª Avaliación 53
6.2. 2ª Avaliación 54
6.3. 3ª Avaliación 54
7. GRAOS DE CONSECUCIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN 56
7.1. BLOQUE 1: : O latín, orixe das linguas romances 56
7.2. BLOQUE 2: Morfoloxía 57
7.3. BLOQUE 3: Sintaxe 58
7.4. BLOQUE 4: Literatura latina. 58
7.5. BLOQUE 5: Textos 60

7.6. BLOQUE 6: Léxico 61
8. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO 64
8.1. AVALIACIÓNS PARCIAIS 64
8.2. AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA 64
8.3. AVALIACIÓN EXTRAORDIANARIA 65
9. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES 66
10. OUTRAS AVALIACIÓNS 66
10.1. Avaliación do proceso de ensino e práctica docente 66
10.2. Avaliación da Programación didáctica 67

1. PRESENTACIÓN

1.1. Marco lexislativo

A presente programación baséase no seguinte marco lexislativo:

- Ley Orgánica de Educación 2/2006, de 3 de maio (LOE), modificada pola Lei Orgánica de Educación para la Mejora de la Calidad Educativa 8/2013, de 9 de diciembre (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato.
- Orden ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

Do mesmo xeito, será de aplicación na elaboración desta programación o seguinte marco lexislativo para a educación de persoas adultas:

- Decreto 88/1999, de 11 de marzo, por el que se regula la ordenación general de las enseñanzas de educación de personas adultas y los requisitos mínimos de los centros
- Ley 9/1992, de 24 de julio, de educación y promoción de adultos. DOG 6 agosto 1992
- Orden de 20 de julio de 2009 por la que se regulan las enseñanzas de bachillerato para personas adultas por la modalidad presencial en la Comunidad Autónoma de Galicia. DOG 31 de julio de 2009
- Orden de 26 de abril de 2007 por la que se ordenan y organizan las enseñanzas de bachillerato para adultos a distancia en la Comunidad Autónoma de Galicia. DOG 8 de mayo de 2007
- Orden del 20 de marzo de 2018 por la que se regula la educación básica para las persoas adultas y se establece su currículo en la Comunidad Autónoma de Galicia
- Orden de 11 de junio de 2010 por la que se autorizan las enseñanzas de educación para personas adultas, en las modalidades presencial y la distancia, en centros específicos de educación y promoción de adultos e institutos de educación secundaria dependientes de la Consellería de Educación y Ordenación Universitaria. DOG 21 de junio de 2010
- Orden de 10 de febrero de 2012 por la que se regula la prueba para la obtención del título de bachiller para personas mayores de veinte años en la Comunidad Autó-noma de Galicia.
- Orden del 22 de diciembre de 2016 por la que se modifica la Orden del 10 de febrero de 2012 por la que se regula la prueba para la obtención del título de bachillerato para persoas mayores de veinte años en la Comunidad Autónoma de Galicia
- Resolución de 18 de julio de 2022, de la Dirección General de Formación Profesional, por la que se dictan instrucciones para el desarrollo de las enseñanzas básicas de educación para

personas adultas, bachillerato para personas adultas y enseñanzas no regladas en el curso académico 2022/23.

1.2. Alumnado

O alumnado do centro IES San Clemente presenta as características particulares asociadas a todo centro EPA. Case todo o alumnado é maior de idade, dado que é un centro de ensinanza de adultos, malia que poden darse casos de alumnos menores de idade, procedentes de centros presenciais aos que non se lles imparte a materia de Latín ou Grego por non acadar o número suficiente de alumnos para formar grupo.

Os alumnos non asisten a clase dende a pandemia do COVID, seguen as nosas clases pola plataforma do centro, gravamos distas sesión de cada quincena e os nosos alumnos poden velas cantas veces desexen.

Hai que salientar que é un alumnado que, ou ben traballa, ou ben abandonou os estudos e agora quere retomalos. Como resultado, temos un alumnado que recibe poucas horas de docencia e, en xeral, con maiores dificultades de aprendizaxe, o que, sen dubida, se reflectirá nos resultados e condicionará o ensino-aprendizaxe.

1.3. Materiais e recursos didácticos

A Consellería de Educación elabora para os centros de educación a distancia unhas guías que serven de base para traballar tanto ao profesorado como ao alumnado. Estas guías están dispoñibles para o alumnado matriculado no noso centro ou no enderezo web guiassanclemente.es, para que o alumnado teña acceso a elas. Ademais dos temas de carácter teórico os alumnos teñen outro tipo de materiais, como as FAQ, que lle resolven as dubidas mais frecuentes, exercicios autoavaliables e outros para envialos ao titor de maneira que poida ver como evoluciona o seu traballo. Os materiais didácticos da Consellería de Educación serán de uso obrigatorio no proceso de ensino aprendizaxe da materia Latín I e II no centro Ies San Clemente.

En Latín I non será necesario dispor de dicionario, malia que será útil tras a segunda avaliación. Os alumnos contan con un glosario que poden descargar na primeira unidade na primeira avaliación.

En latín II si será necesario ter o dicionario de Latín Español de calquera editorial existente, aínda que se recomenda a editorial Vox.

1.4. Plan lector

En canto ao plan de lectura, debemos sinalar que debido ao tipo de alumnado deste centro, trataremos de facer ver aos nosos alumnos a importancia da lectura na súa formación. As guías didácticas inclúen textos e guías para lecturas.

1.5. Medidas de atención a diversidade

A atención a diversidade está implícita na heteroxeneidade do noso alumnado. Este disporá de un correo electrónico e unha liña telefónica que permite o profesorado atender o alumnado de xeito individualizado. Esta atención personalizada levarase a cabo por medio de titorías multimedia nas, titorías web , e agora tamén poderán solicitar unha titoría presencial.

1.6. Actividades complementarias e extraescolares a realizar polo departamento

Dada a natureza deste tipo de educación dificilmente se poden organizar actividades extraescolares. O departamento de Latín e Grego non contempla, por tanto, nin a organización nin a participación do seu alumnado en actividades extraescolares departamentais para o curso 2022-2023.

2. INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O papel heurístico das linguas constitúe un reto para o sistema educativo, pois son instrumento de comunicación e de interacción social, de conservación e transmisión de coñecemento, de participación cidadá na vida social, de investigación, creación, experimentación e descuberta. E as linguas achégannos ao xeito de vida e ás formas de pensamento doutros pobos e dos seus patrimonios culturais.

A lingua apréndese non para falar, ler ou escribir sobre a lingua, senón para falar, ler e escribir sobre emocións, afectos e aventuras, sobre o mundo, como medio das relacións interpersoais e recoñecemento da alteridade, motor do noso pensamento e das nosas reflexións, e porta de acceso ao coñecemento. Neste marco, a formación lingüística no contexto escolar é un instrumento para a equidade, xa que debe facilitar os medios necesarios para comunicar no ámbito educativo e na vida profesional e social, nomeadamente en contextos formais e educativos, ademais de sensibilizar cara a usos creativos e lúdicos das linguas, e achegar ao patrimonio literario e cultural que estas propician.

O Consello de Europa, a través de sucesivos proxectos, está comprometido nunha política lingüística dirixida a protexer e desenvolver a herdanza lingüística e a diversidade cultural de Europa como fonte de enriquecemento mutuo, así como a facilitar a mobilidade persoal dos seus cidadáns e das súas cidadás, e o intercambio de ideas. O Marco Común Europeo de Referencia para as Linguas (MCER), publicado en 2001, é un documento de particular transcendencia, non só como ferramenta práctica para propiciar a reflexión sobre o ensino das linguas e a transparencia de cursos, programas e titulacións entre os estados e dentro deles, senón tamén polo recoñecemento da competencia plurilingüe e intercultural, que transcende o concepto de multilingüismo, no seu día piar dos enfoques das políticas lingüísticas máis abertas ao recoñecemento da diversidade. Hoxe, o MCER constitúe unha referencia para proxectos e documentos clave do Consello de Europa, como a "Guía para a elaboración e posta en marcha de currículos para unha educación plurilingüe e intercultural" (2010), na que se desenvolve a noción de plurilingüismo como eixe dun enfoque centrado na rede de relacións entre distintas linguas e culturas. Nesta mesma liña, enmárcanse o informe do Foro Intergobernamental Europeo "O dereito dos estudantes á calidade e á equidade en educación. O papel das competencias lingüísticas e interculturais", mantido en Xenebra en novembro 2010, e a Conferencia intergobernamental "Calidade e inclusión en educación: o papel único das linguas", mantida en Estrasburgo en setembro de 2013. En ambos os foros europeos, recoñécese a importancia da competencia lingüística e da circulación de competencias entre as linguas para lograr un maior dominio da linguaxe, clave para a inclusión social e o éxito escolar.

A educación plurilingüe e intercultural considera, con carácter xeral, a aprendizaxe de todas as linguas e culturas e, de maneira específica, os enfoques plurais transversais e integradores no seu ensino e na súa aprendizaxe. A súa finalidade é retirar barreiras artificiais entre as linguas, encerradas tradicionalmente nos sistemas escolares en compartimentos estancos, e promover o

uso integral do repertorio lingüístico, discursivo, estratéxico e intercultural que posúe o alumnado e que vai adquirindo ao longo das súas diversas experiencias lingüísticas dentro e fóra do ámbito educativo. Xa que logo, o/a aprendiz plurilingüe realizará transferencias de coñecementos e experiencias lingüísticas adquiridos nunha lingua para abordar tarefas de comunicación, creación e aprendizaxe noutra lingua diferente. Esta capacidade de transferencia non só permite descubrir as regularidades dunha lingua total ou parcialmente descoñecida e relacionalas, desde o punto de vista teórico, coas regularidades observadas noutras linguas que coñece, ou identificar termos emparentados en todas as linguas, senón que, ademais, promove a tolerancia perante palabras descoñecidas, nomeadamente importante nos contextos de comprensión que necesitan a fluidez, como son a lectura extensiva e a comprensión de textos orais sen posibilidade de verificación do entendido. A competencia plurilingüe facilitará, daquela, a inferencia de significados e o desenvolvemento de competencias heurísticas eficaces para identificar os elementos esenciais e secundarios nun texto descoñecido.

Pola súa banda, mediante o diálogo intercultural póñense en xogo dispositivos de relación social esenciais, como son o recoñecemento do outro como lexítimo, o reforzamento da identidade propia no recoñecemento da identidade das demais persoas, a aceptación da diversidade persoal, social e cultural, e o respecto dos dereitos fundamentais.

No contexto escolar, a aprendizaxe das linguas está dirixida ao logro de obxectivos similares, aínda que con diferentes niveis de dominio. Por iso, un estudo integrado de todas as linguas posibilita, por unha banda, que os contidos, os procesos e as estratexias que se traballan nunha lingua sexan igualmente utilizados nas actividades lingüísticas de comprensión e produción nas demais e, por outra, que se poida focalizar, no proceso de ensino e aprendizaxe, nos elementos diferenciadores e en todos aqueles aspectos que teñen incidencia directa na capacidade de comunicarse adecuadamente. Así, o coñecemento morfolóxico ou léxico dunha lingua pode axudar á comprensión noutra lingua; as estratexias de comprensión de lectura desenvolvidas nunha lingua poden ser transferidas para a lectura noutros idiomas; o coñecemento da estrutura dos textos descritivos permitirá producilos en calquera lingua; e o coñecemento das normas que ordenan as relacións entre xeracións, sexos, clases e grupos sociais nunha lingua, informa e sensibiliza sobre a necesidade de coñecer e respectar as normas que rexen a dimensión social do uso da lingua noutra comunidade lingüística.

Por outra banda, o tratamento integrado das linguas debe considerar o punto de partida diferente de cada unha delas. Xa que logo, non se pode esquecer a situación de minorización da lingua galega, que cómpre atender e dinamizar adecuadamente. Con esa finalidade, é preciso favorecer o uso e a aprendizaxe desta lingua de xeito que se impulse a súa normalización e se venzan as dificultades da súa menor presenza e repercusión social, motivadas en moitos casos por prexuízos que é necesario desmontar e superar. O alumnado galego debe rematar a súa escolarización co nivel de usuario competente nas dúas linguas oficiais, galego e castelán, o que implica a utilización

adecuada e eficaz das dúas linguas nun amplo repertorio de situacións comunicativas, propias de diferentes ámbitos, cun grao crecente de formalidade e complexidade.

Finalmente, a situación de sociedade multilingüe e plural na que vivimos solicita un enfoque metodolóxico de carácter plurilingüe que potencie o desenvolvemento comunicativo do alumnado nas linguas que adquira ao longo da súa vida, con independencia da diferenza de fins e niveis de dominio con que as utilice, e que os faga conscientes da riqueza que supón ser unha persoa plurilingüe para o desenvolvemento cognitivo e social, e o éxito escolar. Isto implica un tratamento integrado das linguas que o alumnado está a aprender nas aulas. No caso das áreas de Lingua Castelá e Literatura e de Lingua Galega e Literatura, os currículos presentan contidos similares en gran medida, e unha distribución igualmente similar en cada un dos cursos que conforman a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato. Evidentemente, cada lingua ten as súas características propias, que requiren un tratamento e un traballo específicos, pero hai determinados aspectos do currículo que, pola afinidade ou similitude que presentan en ambas as áreas, precisan ben seren abordados de maneira parella, ben seren presentados só nunha lingua pero traballados e practicados en cada unha delas, e utilizar a mesma terminoloxía nas dúas linguas para non dificultar innecesariamente o proceso de aprendizaxe do alumnado. Por tanto, o profesorado implicado no proceso de ensino e aprendizaxe de Lingua Castelá e Literatura e de Lingua Galega e Literatura, en cada curso de ambas as etapas, deberá organizar o seu labor nun currículo integrado, que transcenda as linguas nas que un/unha aprendiz sexa capaz de comunicarse. Isto supón recoñecer a existencia dunha competencia global para a comunicación lingüística e implica non só evitar a repetición de contidos nos aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua, como son as estratexias de lectura ou o proceso de escritura, a tipoloxía textual ou a definición de termos lingüísticos; senón tamén, e especialmente, priorizar a realización de actividades comunicativas de produción e comprensión de textos orais e escritos, pois destas depende o desenvolvemento da competencia xeral en comunicación lingüística.

Ademais, nos centros docentes teñen presenza linguas estranxeiras que tamén se abordan na aula desde un enfoque comunicativo e intercultural, pois o coñecemento dos valores e as crenzas compartidas por grupos sociais doutros países resulta esencial para a comunicación nesta sociedade globalizada. Así, para o tratamento integrado de linguas é preciso que, igual que acontece non caso das dúas linguas cooficiais, haxa unha coordinación entre o profesorado destas e o de linguas estranxeiras, para evitar a repetición de contidos na liña das que se mencionaron para as linguas ambientais, e para unificar a terminoloxía. Non se pode esquecer que o achegamento do alumnado á lingua estranxeira se produce, na maior parte dos casos, partindo das linguas próximas, a maternas e ambientais.

Igualmente presentes nas aulas están as linguas clásicas, o latín e o grego, cuxo estudo a nivel fonético, morfosintáctico e léxico proporciona unha sólida base para o perfeccionamento no manexo doutras linguas. Desempeñan, pois, un papel relevante como soporte lingüístico da maioría das

linguas e para a comprensión do léxico culto que forma gran parte da terminoloxía científica e técnica actual nas linguas que o alumnado coñece ou estuda; sen esquecer o enriquecemento cultural que lle proporciona o coñecemento dos aspectos que se inclúen na civilización clásica, berce da Europa actual, como son, entre outros, a mitoloxía, a relixión ou as súas creacións literarias e artísticas, que tanta influencia tiveron en épocas posteriores e seguen a ter hoxe en día. Xa que logo, é esencial a incorporación das linguas clásicas ao currículo integrado das linguas, para reforzar a reflexión lingüística do noso alumnado e fortalecer o seu acceso á cultura literaria.

Resulta obvio que, para a posta en práctica destes currículos integrados e o logro dos obxectivos plurilingües e interculturais que se perseguen, o profesorado é un elemento determinante, xa que deberá potenciar unha metodoloxía adecuada para levar a cabo enfoques comunicativos e proxectos plurais e transversais, promover a reflexión metacomunicativa e metalingüística e o contraste entre linguas, ou asegurar accións coordinadas entre os departamentos lingüísticos para decidir, entre outros, desde que lingua abordar o estudo dos xéneros discursivos ou as estratexias e os procesos cognitivos que están na base das actividades lingüísticas. Todo isto coa finalidade de construír en cada centro docente a coherencia pedagóxica no ensino das linguas.

As materias cuxos currículos se desenvolven ao abeiro desta introdución, as linguas, teñen como obxectivo o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado, entendida en todas as súas vertentes: pragmática, lingüística, sociolingüística e literaria. Así, achegan as ferramentas e os coñecementos necesarios para desenvolverse satisfactoria e eficazmente en calquera situación de comunicación da vida privada, social e profesional. Eses coñecementos, que articulan os procesos de comprensión e expresión oral por unha banda, e de comprensión e expresión escrita por outra, constitúen instrumentos esenciais para a aprendizaxe no ámbito educativo e, posteriormente, ao longo da vida.

A reflexión literaria, presente nun bloque de contidos nas linguas ambientais, o galego e o castelán, e nas linguas clásicas, a través da lectura, mediante a comprensión e interpretación de textos significativos favorece o coñecemento das posibilidades expresivas da lingua, desenvolve a capacidade crítica e creativa dos/das estudantes, dálles acceso á memoria, á creatividade, á imaxinación, á descuberta das outras persoas, ao coñecemento doutras épocas e culturas, e enfróntaos/as a situacións, sentimentos e emocións nunca experimentados, que enriquecen a súa visión do mundo e favorecen o coñecemento deles/as mesmos/as.

En definitiva, estas materias lingüísticas perseguen o obxectivo último de contribuír á formación de cidadáns e cidadás cunha competencia comunicativa que lles permita interactuar satisfactoriamente en todos os ámbitos que forman e van formar parte da súa vida. Isto esixe unha reflexión sobre os mecanismos de usos orais e escritos da súa propia lingua, e das outras linguas que estudan e coñecen, e a capacidade de interpretar e valorar o mundo, de formar as súas opinións, propias, claras e fundamentadas, e de gozar, a través da lectura crítica de obras literarias.

A materia de Latín na etapa da ESO ten como principal finalidade introducir o alumnado no coñecemento dos aspectos esenciais da lingua e da cultura latinas, facendo fincapé ao mesmo tempo no papel que estas desempeñan en tanto que orixe e fundamento das linguas romances e da cultura occidental, o que coñecemos como herdanza clásica.

Esta mesma perspectiva está tamén presente no currículo básico para bacharelato, malia perseguirse nesta etapa un estudo máis en profundidade da lingua, xa que, ben pola súa estrutura interna de funcionamento, ben polo seu caudal léxico, está moi presente nas linguas utilizadas e estudadas polos alumnos e as alumnas.

O estudo do latín como lingua flexiva proporciona mediante a comparación unha sólida base científica para o estudo e o perfeccionamento progresivo no manexo doutras linguas.

O idioma latino, logo de adquiridos uns mínimos coñecementos sobre os seus mecanismos morfosintácticos e o seu léxico, permite entender as linguas romances como resultado dunha evolución e atopar paralelismos entre elas que axuden no seu estudo.

O estudo da orixe e a evolución do latín ás linguas romances proporciónalle ao alumnado os instrumentos necesarios para comprender e analizar os procesos de cambios fonéticos, morfosintácticos e semánticos que deron lugar aos procedementos que rexen hoxe as súas linguas, e axuda a incrementar de xeito notable o seu léxico. A reflexión sobre o léxico coñecido, a adquisición de novas palabras e a comprensión das estruturas da lingua latina interveñen de xeito notable no uso máis eficaz da lingua propia como instrumento de aprendizaxe, comunicación e interpretación da realidade.

É recomendable comezar o estudo do latín de cuarto de ESO cun método natural, no que as regras morfosintácticas se deduzan da práctica da lectura e da tradución, deixando para os cursos de primeiro e segundo de bacharelato un estudo máis pormenorizado.

O estudo da herdanza clásica, obxecto desta materia, non só está presente na lingua latina, pois abordará tamén os diferentes aspectos que se inclúen no que coñecemos como civilización latina, berce da Europa actual. Ademais da descrición do seu marco xeográfico e do estudo dos principais fitos históricos, haberá lugar tamén para unha análise das súas estruturas sociopolíticas, da súa vida cotiá, e manifestacións culturais como os espectáculos públicos ou as súas creacións literarias e artísticas, a enxeñaría e o urbanismo, a mitoloxía e a relixión.

Partindo desta perspectiva, o estudo da materia organízase en bloques que, con lixeiros matices, se repiten en todos os cursos.

Os devanditos bloques refírense tanto a cuestións lingüísticas como a temas culturais, tendo en conta que ambos os dous aspectos constitúen dúas facetas inseparables e complementarias para o estudo da civilización romana, sen as que non é posible apreciar a importancia do legado latino na súa verdadeira dimensión.

O primeiro destes bloques estuda o latín como orixe das linguas romances e ten un trato lixeiramente diferente para os cursos de cuarto de ESO e primeiro de bacharelato, e o curso de

segundo de bacharelato. Os contidos dos dous primeiros cursos comezan coa análise das linguas do mundo, para seguir co estudo do indoeuropeo e as súas familias lingüísticas, a orixe, a evolución e as etapas do latín e as linguas romances. A continuación, e xa para os tres cursos, preténdese analizar o papel que desempeñou a lingua latina na formación do galego, do castelán e das demais linguas romances que se falan na actualidade en Europa e noutros países do mundo, mediante o estudo do mantemento de elementos lingüísticos latinos nesas linguas e a análise dos procesos de evolución fonética, morfosintáctica e semántica.

O seguinte bloque, deseñado só para latín de cuarto de ESO e primeiro de bacharelato, aborda os elementos básicos da lingua latina, comezando por percorrer os sistemas de escritura coñecidos, para analizar despois a orixe e a evolución do abecedario latino e a súa pronuncia.

Os dous bloques seguintes, comúns aos tres cursos, tratan aspectos netamente lingüísticos, centrándose desta vez na morfoloxía e na sintaxe, os outros dous niveis de descrición e explicación do sistema, ademais da fonética e a semántica, dúas realidades inseparables que conforman e integran o aspecto gramatical. Preténdese iniciar o alumnado no concepto de flexión, estudando a estrutura interna das palabras e os elementos formais destas que serven para definir a relación que manteñen con outras dentro da oración. A sintaxe tamén se ocupa de estudar as estruturas oracionais latinas e os elementos que definen as súas construcións máis características, introducindo progresivamente niveis de maior complexidade, co propósito fundamental da comprensión e a interpretación dos textos.

Nos cursos de cuarto de ESO e primeiro de bacharelato dedicouse un bloque ao estudo da civilización latina, co fin de identificar non só os feitos máis importantes da súa historia, senón tamén os aspectos propios da súa organización política, social e militar, e da súa identidade cultural, sen esquecer o estudo da vida cotiá, a relixión e a mitoloxía, cuxa influencia resulta decisiva para a configuración do imaxinario occidental. Preténdese tamén iniciar o alumnado no coñecemento dalgunhas das manifestacións artísticas máis significativas da antigüidade romana, entre as que destacan por unha banda as relativas ás artes plásticas e, máis concretamente, a escultura e a arquitectura, e pola outra, as literarias.

O estudo máis en profundidade destas últimas resérvase para o curso de segundo de bacharelato, que conta cun bloque específico para a literatura latina, no que un mellor coñecemento da lingua lle permitirá ao alumnado entrar en contacto directo con algúns fragmentos das obras orixinais, afondando deste xeito na comprensión dos textos literarios clásicos latinos para comprender as claves da sociedade en que viron a luz e valorar a influencia que os autores latinos tiveron ao longo dos séculos.

Se, como diximos, a lingua e a cultura constitúen dúas realidades inseparables e complementarias para afondar no coñecemento da civilización latina, non existe mellor instrumento para o estudo de ambas que os propios textos, aos que está dedicado outro dos bloques de contidos previstos en todos os cursos. Preténdese deste xeito facer fincapé na necesidade de estudar desde o primeiro

momento a lingua no seu contexto real, como mecanismo de expresión intelectual e estética no que se exemplifican os contidos lingüísticos estudados. Para lograr este obxectivo, ademais do labor de tradución, deberase tratar o latín como unha lingua viva coa que traballar tamén a comunicación oral e escrita.

Por último, nos tres cursos dedícase un bloque ao estudo do léxico, entendendo que este resulta imprescindible para avanzar no coñecemento de calquera lingua. Dentro deste ámbito préstase especial atención á etimoloxía, non só porque esta serve para pór de manifesto o mantemento das raíces latinas nas linguas modernas, senón ademais porque axuda o alumnado a adquirir unha mellor comprensión da súa propia lingua, axudándolle a precisar o significado de termos coñecidos ou a descubrir o de outros que non utilizara anteriormente, e incorporándoos ao seu vocabulario habitual. Así, dedícase un especial interese á composición e á derivación culta, onde se analizan prefixos, lexemas e sufixos de orixe grega e latina.

Abondando nesta última idea, abórdase o estudo das locucións e as expresións latinas de uso actual, non só para coñecer o seu significado, senón tamén para saber empregalas nun contexto adecuado.

3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE, CONCRECION QUE RECOLLA OS ESTANDARES DE APRENDIZAXE

A comunicación lingüística é a competencia clave que máis presenza terá na materia de Latín, xa que o estudo da lingua latina, da súa orixe e evolución, do seu funcionamento interno, do seu léxico e dos seus textos redundará sen dúbida nun maior coñecemento e dominio das linguas propias. Non obstante, deberase ter en conta tamén o tratamento das outras competencias.

O labor de tradución non só constitúe por si mesmo un importante exercicio intelectual, senón que ao mesmo tempo estimula a memoria, a lóxica de pensamento e os hábitos de disciplina no estudo, mellorando o razoamento e impulsando a competencia clave de aprender a aprender.

A competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía poden ser traballadas nos temas de cultura e civilización latinas, nomeadamente na educación en Roma, no urbanismo e na enxeñaría romana, e as vías de comunicación, en tanto que manifestacións da actividade humana.

A competencia dixital deberá estar presente en todo momento. A procura de información na rede, a súa selección crítica e a súa utilización, entendidas como un proceso guiado polo/pola profesor/a, deberá servirnos para programar traballos colaborativos e producir novos materiais para pór á disposición da comunidade educativa.

As competencias sociais e cívicas poden ser traballadas particularmente nos bloques referidos á civilización. A vida no mundo romano, na súa dimensión político-social ou relixiosa préstase sempre á valoración e á comparación co mundo actual, salientando semellanzas e diferenzas, e fomentando un xuízo crítico da realidade. Deste xeito, cobran nova forza conceptos como democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e diversidade.

A competencia en conciencia e expresión cultural está moi presente, ademais de no estudo da literatura latina, nos contidos referidos ás artes plásticas en Roma, o urbanismo e a romanización de Hispania e da Gallaecia. Coñecer e valorar todas estas manifestacións culturais artísticas, diferenciando xéneros e estilos, recoñecendo canons estéticos ou tópicos literarios, lévanos a consideralas como parte do patrimonio dos pobos e a apreciar dun xeito especial aquelas que están dentro do noso contexto, ben sexa nas páxinas dun libro, ben nun museo ou nun depósito arqueolóxico.

A competencia que traballa o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor estará presente sobre todo nos bloques de contidos non lingüísticos, para aproveitar a metodoloxía do traballo en grupo de xeito responsable e proactivo.

4. LATÍN I -1º DE BACHARELATO

4.1. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, competencias clave e elementos transversais

4.1.1. Bloque 1.- O latín, orixe das linguas romances

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
▪ l ▪ p	▪ B1.1. Marco xeográfico da lingua.	▪ B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina.	▪ LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	▪ CMCCT ▪ CCEC ▪ CSC
▪ g	▪ B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	▪ B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa hoxe en día.	▪ LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	▪ CD ▪ CAA
▪ n	▪ B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	▪ B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.	▪ LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	▪ CSC ▪ CCEC
▪ n ▪ p	▪ B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances.	▪ B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa, e delimitar o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo, recoñecendo as súas características.	▪ LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características.	▪ CSC ▪ CCEC

▪ **d** ▪ **g** ▪ **p** ▪ **h**	▪ B1.4. Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	▪ B1.5. Distinguir as principais etapas na evolución do latín e recoñecer e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	▪ LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CMCCT
			▪ LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	▪ CCL
			▪ LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.	▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCEC
▪ **d** ▪ **p** ▪ **n**	▪ B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	▪ B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética, e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán partindo dos étimos latinos.	▪ LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.	▪ CCL ▪ CAA

4.1.2. Bloque 2. Sistema de lingua latina: elementos básicos

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
▪ **g**	▪ B2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	▪ B2.1. Recoñecer sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto.	▪ LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros.	▪ CD ▪ CCEC
▪ **g**	▪ B2.2. Orixe e evolución do alfabeto latino.	▪ B2.2. Distinguir as fases da evolución do alfabeto latino, desde a súa orixe ata o alfabeto da época clásica.	▪ LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego.	▪ CAA ▪ CMCCT

▪ **g**	▪ B2.2. Orixe e evolución do alfabeto latino.	▪ B2.3. Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas.	▪ LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CCEC
▪ **e**	▪ B2.3. Pronuncia do latín: tipos.	▪ B2.4. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas da pronuncia en latín e distinguir os seus tipos.	▪ LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.	▪ CCL

4.1.3. Bloque 3. Morfoloxía

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
▪ **d**	▪ B3.1. Formantes das palabras.	▪ B3.1. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras.	▪ LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	▪ CMCCT ▪ CCL
▪ **g**	▪ B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	▪ B3.2. Distinguir os tipos de palabras a partir do seu enunciado.	▪ LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	▪ CAA ▪ CCL
▪ **i** ▪ **l**	▪ B3.3. Concepto de declinación e conxugación.	▪ B3.3. Comprender o concepto de declinación e conxugación.	▪ LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación	▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ **g** ▪ **d**	▪ B3.4. Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes.	▪ B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación,	▪ LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e	▪ CCL

		enuncialas e declinalas correctamente.	clasificándoos segundo a súa categoría e a súa declinación.	
			▪ LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	▪ CCL
▪ **d** ▪ **g**	▪ B3.5. Flexión verbal.	▪ B3.5. Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente.	▪ LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal.	▪ CAA ▪ CCL
			▪ LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	▪ CCL
			▪ LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes.	▪ CCL
▪ **l** ▪ **d**	▪ B3.5. Flexión verbal.	▪ B3.6. Analizar o funcionamento dos temas verbais latinos de presente e de perfecto, e recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir deles, tanto en voz activa como en voz pasiva.	▪ LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un.	▪ CAA ▪ CCL
			▪ LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal.	▪ CD ▪ CCL
▪ **g**	▪ B3.5. Flexión verbal.	▪ B3.7. Diferenciar formas persoais e non persoais do verbo, e recoñecer as categorías gramaticais presentes en cada unha.	▪ LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	▪ CAA ▪ CCL
▪ **e** ▪ **d** ▪ **p**	▪ B3.5. Flexión verbal.	▪ B3.8. Traducir ao galego e ao castelán as formas verbais latinas, e comparar os sistemas verbais.	▪ LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais	▪ CCL ▪ CAA

			presentes no latín cos do galego e os do castelán.	

4.1.4. Bloque 4. Sintaxe

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
▪ **i**	▪ B4.1. Elementos da oración.	▪ B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.	▪ LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.	▪ CMCCT ▪ CCL
▪ **e**	▪ B4.2. Casos latinos.	▪ B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos, identificar as principais funcións que realizan na oración e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.	▪ LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.	▪ CAA ▪ CCL
▪ **g**	▪ B4.3. Concordancia.	▪ B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.	▪ LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	▪ CCL
▪ **d**	▪ B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	▪ B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.	▪ LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.	▪ CMCCT ▪ CCL
▪ **g**	▪ B4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	▪ B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas.	▪ LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características.	▪ CAA ▪ CCL

▪ e	▪ B4.6. Construcións de infinitivo e de participio.	▪ B4.6. Coñecer as funcións das formas non persoais nas oracións: infinitivo e participio.	▪ LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso.	▪ CAA ▪ CCL
▪ e	▪ B4.6. Construcións de infinitivo e de participio.	▪ B4.7. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes.	▪ LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece.	▪ CCL

4.1.5. Bloque 5. Roma: historia, cultura, arte e civilización

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
▪ a ▪ i ▪ l ▪ g ▪ p	▪ B5.1. Períodos da historia de Roma.	▪ B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.	▪ LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			▪ LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC
			▪ LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas.	▪ CAA ▪ CSC
			▪ LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información	▪ CD ▪ CMCCT

			▪ LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL
▪ **h** ▪ **a** ▪ **p**	▪ B5.2. Romanización de Hispania e da Gallaecia.	▪ B5.2. Coñecer os feitos históricos principais da romanización de Hispania e da Gallaecia, e realizar eixes cronolóxicos.	▪ LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases.	▪ CMCCT ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEE
			▪ LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior.	▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
▪ **n** ▪ **p**	▪ B5.2. Romanización de Hispania e da Gallaecia.	▪ B5.3. Recoñecer as pegadas da romanización nos principais depósitos arqueolóxicos e museos.	▪ LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCEC ▪ CD
▪ **a** ▪ **c**	▪ B5.3. Organización política e social de Roma.	▪ B5.4. Coñecer a organización política e social de Roma e recoñecer o seu mantemento actual.	▪ LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	▪ CSIEE ▪ CSC
			▪ LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.	▪ CSIEE ▪ CD ▪ CSC ▪ CCL
▪ **n**	▪ B5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios.	▪ B5.5. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina.	▪ LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa	▪ CCEC ▪ CD

			xenealoxía e establece relacións entre os deuses.	
			▪ LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros.	▪ CCEC ▪ CD ▪ CCL
▪ **n** ▪ **h** ▪ **p**	▪ B5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos fu nerarios.	▪ B5.6. Coñecer os deuses, os mitos, os heroes e as lendas latinas principais, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	▪ LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influenza na arte e na literatura posterior a través de exemplos.	▪ CAA ▪ CCEC ▪ CCL
▪ **n**	▪ B5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios.	▪ B5.7. Coñecer e comparar coas actuais as características da relixiosidade e da relixión latinas, os cultos privados e os ritos funerarios.	▪ LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día.	▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CCL ▪ CCEC
▪ **n**	▪ B5.5. Arte romana.	▪ B5.8. Coñecer as características fundamentais da arte romana e describir algunhas das súas manifestacións máis importantes.	▪ LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada.	▪ CCEC ▪ CD
▪ **i** ▪ **d**	▪ B5.6. Obras públicas e urbanismo.	▪ B5.9. Identificar os trazos máis destacados das edificacións	▪ LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes	▪ CD ▪ CSC

▪ **p**		públicas e do urbanismo romano, e sinalar a súa presenza dentro do patrimonio histórico de España e Europa.	obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.	▪ CMCCTC
			▪ LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada.	▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA
▪ **a**	▪ B5.7. O exército.	▪ B5.10. Describir a estrutura e o funcionamento do exército romano, e distinguir as etapas na súa evolución.	▪ LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos	▪ CSC ▪ CMCCT

4.1.6. Bloque 6. Textos

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
▪ **e**	▪ B6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	▪ B6.1. Coñecer e aplicar os coñecementos fonolóxicos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina para a interpretación, a tradución e a retroversión de textos de dificultade progresiva.	▪ LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	▪ CCL ▪ CAA
▪ **d** ▪ **p**	▪ B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	▪ B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.	▪ LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	▪ CAA ▪ CCL

▪ d ▪ i	▪ B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	▪ B6.3. Utilizar correctamente manuais e dicionarios, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.	▪ LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto.	▪ CAA ▪ CCL
▪ d ▪ e	▪ B6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos. ▪ B6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e lingua propia.	▪ B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e da estrutura de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	▪ LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA
			▪ LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	▪ CMCCT ▪ CCL
▪ i	▪ B6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	▪ B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.	▪ LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	▪ CCL
▪ i	▪ B6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	▪ B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva.	▪ LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	▪ CCL

4.1.7. Bloque 7. Léxico

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
▪ e	▪ B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	▪ B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.	▪ LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	▪ CAA ▪ CCL

			▪ LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	▪ CD ▪ CCL
▪ **d** ▪ **p**	▪ B7.2. Composición e derivación culta. Lexemas, prefixos e sufixos.	▪ B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.	▪ LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	▪ CMCCT ▪ CCL
▪ **d** ▪ **p**	▪ B7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	▪ B7.3. Establecer mediante mecanismos de inferencia as relacións existentes entre determinados étimos latinos e os derivados en linguas romances.	▪ LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.	▪ CAA ▪ CCL
▪ **e** ▪ **p**	▪ B7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	▪ B7.4. Identificar e explicar os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes.	▪ LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	▪ CCL
			▪ LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.	▪ CAA ▪ CD ▪ CCL
▪ **g** ▪ **e**	▪ B7.4. Locucións latinas de uso actual.	▪ B7.5. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.	▪ LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.	▪ CCL ▪ CCL

4.2. Temporalización

As modalidades de ensinanza semiprensenci al e a distancia do IES SAN CLEMENTE funciona por quincenas, de maneira que catro quincenas constitúen unha avaliación e cada quincena está conformada por unha unidade didáctica:

4.2.1. 1ª AVALIACIÓN: 1ª Quincena: O contexto do latín, do indoeuropeo ás linguas romances

			Referencia no Decreto 86/2015
1.	Marco xeográfico da lingua latina.		
2.	Linguas do mundo. Características, clasificación morfolóxica e xenealóxica.	B.1.1. Marco xeográfico da lingua.	B.1.1.
3.	O indoeuropeo. A Familia lingüística indoeuropea.	B.1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B.1.2.
4.	Mapa das linguas indoeuropeas.	B.1.3. Linguas de España, linguas romances e non romances.	B.1.3.
5.	Historia da lingua latina. Etapas do latín.	B.1.4. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B.1.4.
6.	As linguas romances.	B.1.6. Orixe, evolución e etapas do latín. Linguas romances.	B.1.6.
7.	Linguas de España. Linguas romances e non romances.	B.1.7. Linguas do mundo. Clasificación morfolóxica e xenealóxica.	B.1.7.
8.	Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
9.	Mantemento de elementos lingüísticos latinos. Introdución. O latín e a súa evolución lingüística e etimolóxica e o estado vivo das locucións latinas	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.2. 1ª AVALIACIÓN: 2ª Quincena: Roma: lingua, escritura e historia.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	B.2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	B.2.1.
2. Orixes e evolución do alfabeto latino.	B.2.2. Orixes e evolución do alfabeto latino.	B.2.2.
3. Pronunciación do latín.	B.2.3. Pronuncia do latín. Tipos.	B.2.3.
4. Tipos de palabras. Formantes das palabras.	B.3.1. Formantes das palabras.	B.3.1.
5. Mantemento de elementos lingüísticos latinos: relación dos étimos latinos coas palabras romances: conceptos de familia léxica e campo semántico. Relación entre étimos, en particular do supino e doutras palabras que se coñecen, aínda que sexan substantivos verbais.	B.3.2. Tipos de palabras. Variables e invariables.	B.3.2.
6. Concepto de declinación e conxugación.	B.3.3. Concepto de declinación e conxugación.	B.3.3.
7. Principais períodos da Historia de Roma. Eixo cronolóxico.	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
8. Evolución fonética I: vogais e ditongos.	B.5.1. Períodos da historia de Roma	B.5.1.
9. Locucións latinas de uso actual.	B.1.5. Nocións básicas da evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e castelán.	B.1.5.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual.	B.7.4.

4.2.3. 1ª AVALIACIÓN: 3ª Quincena: Iniciación á Gramática Latina I.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Elementos da oración. Os casos latinos. Enunciado.	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. Flexión nominal. A 1ª declinación.	B.4.2. Os casos latinos.	B.4.2.
3. Flexión nominal. A 2ª declinación.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
4. Os adxectivos da 1ª clase. Concordancia.	B.3.4. Flexión nominal e pronominal.	B.3.4.
5. Flexión verbal. Características xerais do verbo latino. O enunciado do verbo latino	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
6. Orixes míticas de Roma. A monarquía romana.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
7. Evolución fonética II: Consoantes en sílaba final e en sílaba inicial.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
8. Locucións latinas de uso actual.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados e traducidos	B.6.4.

	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.4. 1ª AVALIACIÓN: 3ª Quincena: Iniciación á Gramática Latina I.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión nominal. A 3ª declinación	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
		B.4.2.
3. Flexión verbal regular. Tema de presente da 1ª e a 2ª conxugación.	B.4.2. Os casos latinos.	B.4.3.
4. Introdución as técnicas da tradución. Xeneralidades. Uso de dicionarios. A oración simple. Oracións atributivas.	B.4.3. Concordancia.	B.3.4.
5. As preposicións latinas.	B.3.4. Flexión nominal e pronominal.	B.3.5.
6. A República romana ata a Primeira Guerra Púnica. Os problemas sociais. Institucións políticas republicanas: o *cursus honorum*.	B.3.5. Flexión verbal.	B.6.1.
7. Evolución fonética III. Consonantes en sílaba interior: as oclusivas.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.2.
8. Locucións latinas de uso actual.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.3.
	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.4.4.
	B.4.4. Oracións simples: oracións atributivas e predicativas.	B.6.4.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados e traducidos	B.6.5.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B. 5.1.
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B.5.3.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.7.3.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.4.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	

4.2.5. 2ª AVALIACIÓN: 1ª Quincena. Iniciación á Gramática latina III.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión nominal. A 4ª e 5ª declinación.	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. Adxectivos da 2ª e 3ª clase. Concordancia.	B.4.2. Os casos latinos.	B.4.2.
3. O adverbio latino.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
4. Flexión verbal regular: Temas de perfecto, imperativo e supino da 1ª conxugación e 2ª conxugación.	B.3.4. Flexión nominal e pronominal.	B.3.4.
5. Vocabulario básico latino I. Léxico transparente. Palabras de maior frecuencia.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
6. Iniciación as técnicas da tradución. A oración simple. As oracións predicativas.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
7. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
8. As Guerras Púnicas.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
9. Evolución fonética IV. Grupos consonánticos principais: *pl, cl, fl, ll, et>ch, -x->j, gn, mn, nn.*	B.7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente, palabras de maior frecuencia.	B.7.1.
10. Locucións latinas de uso actual.	B.6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	B.6.6.
	B.4.4. Oracións simples: oracións atributivas e predicativas.	B.4.4.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados e traducidos	B.6.4.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.6. 2ª AVALIACIÓN: 2ª Quincena: Iniciación a gramática latina IV.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión pronominal I: xeneralidades. Os demostrativos	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. Flexión adxectiva. Graos do adxectivo latino.	B.4.2. Os casos latinos.	B.4.2.
3. Graos do adverbio latino.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.

4. Flexión verbal regular. A 3ª conxugación.	B.3.4. Flexión nominal e pronominal.	B.3.4.
5. Iniciación ás técnicas da tradución. Oracións predicativas con verbos da 3ª conxugación.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
6. Iniciación ás técnicas da tradución. Vocabulario básico latino II.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
7. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
8. Expansión de Roma en Oriente dende a Primeira Guerra Púnica.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
9. Expansión de Roma en Occidente dende a Primeira Guerra Púnica. A romanización de Hispania.	B.7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente, palabras de maior frecuencia.	B.7.1.
10. Evolución fonética V: consonante +i ante vogal: *li> j, ti>ci, ce,te > z, di> x, ni>n, ne>ñ*	B. 6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	B. 6.6.
Locucións latinas de uso actual.	B.4.4. Oracións simples: oracións atributivas e predicativas.	B.4.4.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.5.2. A romanización de Hispania e de Gallaecia.	B.5.2.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos, orixinais, adaptados ou traducidos.	B.6.4.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.

4.2.7. 2ª AVALIACIÓN: 3ª Quincena: Iniciación á gramática latina V.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión pronominal II: Is, ipse, idem		
2. Flexión verbal regular. A 4ª conxugación.	B.4.2. Os casos latinos.	B.4.2.
3. Iniciación ás técnicas de tradución. Oracións predicativas con verbos da 4ª conxugación.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
4. A coordinación latina. Conxuncións coordinadas.	B.3.4. Flexión nominal e pronominal.	B.3.4.
5. Iniciacións ás técnicas de tradución. Vocabulario básico latino III.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
6. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
7. A República romana dende a 3ª Guerra Púnica ata o 1º Triunvirato. (B.3.5.1).	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.

Problemas sociais da República Romana no século I a. C. Guerra de escravos, Guerra social.		
8. Nocións básicas de evolución semántica I: ampliación e restrición semántica no paso do latín ás linguas romances	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
9. Locucións latinas de uso actual	B.7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente, palabras de maior frecuencia.	B.7.1.
	B. 6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	B. 6.6.
	B.4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	B.4.5.
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos, orixinais, adaptados ou traducidos.	B.6.4.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.8. 2ª AVALIACIÓN: 4ª Quincena: Iniciación á gramática latina VI.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión pronominal III. Pronomes indefinidos e numerais.	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. Flexión verbal. Formas non persoais. O Infinitivo e participio latino das catro conxugacións.	B.4.2. Os casos latinos.	B.4.2.
3. Iniciacións ás técnicas de tradución. Vocabulario básico latino IV.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
4. Iniciación ás técnicas de tradución. Oracións predicativas e coordinadas con todo tipo de verbos.	B.3.4. Flexión nominal e pronominal.	B.3.4.
5. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
6. Sintaxe do participio I. o participio concertado	B.4.6. Construcións de infinitivo e de participio.	B.4.6.
7. A República romana dende o 1º Triunvirato ata a chegada de Augusto. As Guerras civis. Conflitos internos e externos do fin da República Romana.	B.4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	B.4.5.
8. Relixión Romana I. Deuses romanos. Cultos básicos.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.

9. Os ritos funerarios romanos.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
10. Nocións básicas de evolución semántica II: transferencias semánticas do latín ás linguas romances.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
11. Locucións latinas de uso actual.	B.7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente, palabras de maior frecuencia.	B.7.1.
	B. 6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	B. 6.6.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios. (B.5.5; B.5.6; B.5.7; B.5.8)	B.5.4. (B.5.5; B.5.6; B.5.7; B.5.8)
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos, orixinais, adaptados ou traducidos.	B.6.4.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.9. 3ª AVALIACIÓN: 1ª Quincena: Iniciación á gramática latina VII.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión verbal regular. A voz pasiva latina I. Tema de presente das catro conxugacións	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. Iniciación as técnicas de tradución. Oracións subordinadas. Xeneralidades. Conxuncións subordinadas causais: *quod, quia, quoniam*.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
3. A sintaxe das oracións de Ablativo absoluto.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
4. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
5. O Alto Imperio. A dinastía Xulio-Claudia e a dinastía Flavia.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
6. O exército romano.	B.4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	B.4.5.
7. Relixión Romana II. Deuses externos orientais.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
8. A Romanización da Gallaecia dende Décimo Xunio Bruto ata os Flavios.	B. 6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	B. 6.6.
9. Prefixos e sufixos cultos I. Os prefixos.	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.

10. Locucións latinas de uso actual.	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.5.2. Romanización de Hispania e da Gallaecia	B.5.2.
	B.5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios romanos (B.5.7)	B.5.4. (B.5.7)
	B.5.7. Exército.	B.5.7.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos, orixinais, adaptados ou traducidos.	B.6.4.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
	B.7.2. Composición e derivación culta. Lexemas, prefixos e sufixos.	B.7.2.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.10. 3ª AVALIACIÓN: 2ª Quincena: Iniciación á gramática latina VIII.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión verbal. A voz pasiva latina II. Tema de perfecto das catro conxugacións.	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. As subordinadas temporais. Oracións con cum.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
3. Iniciación ás técnicas de tradución. A tradución das oracións subordinadas.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
4. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
5. O Alto Imperio dos Flavios ata a morte de Comodo.	B.4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	B.4.5.
6. Urbanismo romano. Alta tecnoloxía arquitectónica.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
7. Prefixos e sufixos cultos II. Os sufixos.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
8. Locucións latinas de uso actual.	B. 6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	B. 6.6.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios romanos (B.5.7)	B.5.4. (B.5.7)
	B.5.6. Obras públicas e urbanismo.	B.5.6.

	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos, orixinais, adaptados ou traducidos.	B.6.4.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
	B.7.2. Composición e derivación culta. Lexemas, prefixos e sufixos.	B.7.2.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.11. 3ª AVALIACIÓN: 3ª Quincena: Iniciación á gramática latina IX.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión verbal. Verbos irregulares I. Verbo *possum* e verbos compostos de *sum*.	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. As oracións subordinadas. A conxunción *ut*. A conxunción *si*.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
3. Iniciación ás técnicas de tradución. A tradución das oracións subordinadas.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
4. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión.	B.4.6. Construcións de infinitivo e de participio. (B. 4.7; B.4.8)	B.4.6. (B. 4.7; B.4.8)
5. Sintaxe básica do infinitivo I. O infinitivo concertado.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
6. O Baixo Imperio. Da crise do século III ao Dominado.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
7. Relixión Romana III. A auxe do cristianismo.	B.4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	B.4.5.
8. Hispania e Gallaecia no Baixo Imperio.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
9. Mantemento de elementos lingüísticos latinos. Evolucións etimolóxicas irregulares do latín ao romance.	B. 6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina.	B. 6.6.
10. Iniciación á arte romana I.	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
11. Locucións latinas de uso actual.	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.5.2. Romanización de Hispania e da Gallaecia. (B.5.2; B.5.3)	B.5.2. (B.5.2; B.5.3)
	B.5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios romanos (B.5.7)	B.5.4. (B.5.7)
	B.5.5. Arte romana.	B.5.5.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos, orixinais, adaptados ou traducidos.	B.6.4.

	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.
	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	B.7.3.
	B.7.2. Composición e derivación culta. Lexemas, prefixos e sufixos.	B.7.2.
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.2.12. 3ª AVALIACIÓN: 4ª Quincena: Iniciación á gramática latina X.

		Referencia no Decreto 86/2015
1. Flexión verbal irregular II. Verbo *ire, nolo, volo, malo*.	B.4.1. Elementos da oración.	B.4.1.
2. Iniciación ás técnicas de tradución. Práctica xeral de tradución de pequenos textos en latín.	B.4.3. Concordancia.	B.4.3.
3. Iniciación ás técnicas da tradución. Prácticas de retroversión. Produción de pequenos textos en latín.	B.3.5. Flexión verbal.	B.3.5.
4. Sintaxe do infinitivo II. As oracións de infinitivo.	B.4.6. Construcións de infinitivo e de participio. (B. 4.7; B.4.8)	B.4.6. (B. 4.7; B.4.8)
5. Do Dominado ao 476 d. C. As causas da caída do Imperio Romano.	B.6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	B.6.1.
6. Hispania, Gallaecia e a estabilización dos bárbaros xermánicos.	B.6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B.6.2.
7. Iniciación á arte romana II.	B.4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	B.4.5.
8. Introdución básica á epigrafía romana.	B.6.3. Iniciación as técnicas de tradución.	B.6.3.
9. Locucións latinas de uso actual.	B. 6.6. Produción de pequenos textos en lingua latina. (B.6.5; B.6.6)	B. 6.6. (B.6.5; B.6.6)
	B. 5.1. Períodos da historia de Roma	B. 5.1.
	B.5.3. Organización política e social de Roma	B.5.3.
	B.5.2. Romanización de Hispania e da Gallaecia (B.5.2; B.5.3)	B.5.2. (B.5.2; B.5.3)
	B.5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios romanos (B.5.9)	B.5.4. (B.5.9)
	B.5.5. Arte romana.	B.5.5.
	B.6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos, orixinais, adaptados ou traducidos.	B.6.4.
	B.6.5. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e en lingua propia.	B.6.5.

	B.7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos. (B.7.3; B.7.4)	B.7.3. (B.7.3; B.7.4)
	B.7.4. Locucións latinas de uso actual	B.7.4.

4.3. Grao mínimo de consecución dos estándares de aprendizaxe e instrumentos de avaliación

A continuación exponse o **grao mínimo de consecución** esixible dun estándar para superara a materia segundo o **Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015)** (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar).

4.3.1. BLOQUE 1: O latín, orixe das linguas romances

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	*25%*	*X*			Probas específicas
LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	*25%*	*X*			Probas específicas
LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	*25%*	*X*			Probas específicas
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	*50%*	*X*			Probas específicas.
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

4.3.2. BLOQUE 2: Sistema da lingua latina: elementos básicos.

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	25%	X			Probas específicas
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	25%	X			Probas específicas
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	75%	X	X	X	Probas específicas

4.3.3. BLOQUE 3: Morfoloxía

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas.
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas.
LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	*25%*			*X*	Probas específicas
LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	*25%*			*X*	Probas específicas
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

4.3.4. BLOQUE 4: Sintaxe

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	*100%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	*50%*		*X*	*X*	Probas específicas
LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferénciaas das oracións simples.	*25%*			*X*	Probas específicas
LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analízaas e tradúceas correctamente.	*25%*			*X*	Probas específicas

4.3.5. BLOQUE 5: Roma, historia, cultura e civilización.

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	*50%*			*X*	Probas específicas
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	*50%*			*X*	Probas específicas
LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	*50%*			*X*	Probas específicas
LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	*50%*			*X*	Probas específicas

4.3.6. BLOQUE 6: Textos

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	*25%*			*X*	Probas específicas
LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	*25%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	*25%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	*25%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	*25%*			*X*	Probas específicas

4.3.7. BLOQUE 7: Léxico

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións Latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua	*50%*		*X*	*X*	Probas específicas

Debido ao carácter progresivo da materia, a avaliación será continúa. Teranse en conta, fundamentalmente, os progresos na análise, tradución e comprensión de frases e textos breves de dificultade crecente. Para acadar o **nivel mínimo** esixido no curso de 1º de Bacharelato será necesario:

- Dominar os elementos básicos da flexión nominal latina (substantivos e adxectivos)
- Dominar os elementos básicos da flexión pronominal latina.
- Dominar os elementos básicos da flexión verbal regular e a do verbo SUM
- Coñecer os elementos básicos sintácticos fundamentais, as estrutura oracionais básicas e o valor dos casos.
- Recoñecer os elementos básicos das oracións coordinadas en textos breves e escollidos.
- Demostrar un coñecemento básico da historia e culturas romanas e da súa pegada na cultura occidental
- Coñecer o vocabulario latino básico e os latinismos máis frecuentes do vocabulario común e do léxico especializado.

4.4. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado

Dadas as peculiaridades da ensino a distancia, a avaliación realizarase baseándose unicamente nas probas escritas, un exame por avaliación. Aínda que os exercicios propostos na aula virtual son de gran axuda para consolidar a materia, as cualificacións dependerán exclusivamente dos exames realizados.

Para superar a materia de Latín de 1º de Bacharelato pódense dar as seguintes circunstancias:

→ Avaliacións parciais

- Ó final de cada avaliación farase unha proba escrita. Para superala deberá obter unha cualificación igual ou superior a cinco. A nota de cada avaliación expresarase en números enteiros e redondeada a unidade máis próxima. En caso de equidistancia entre unidades redondeárase a superior.

-

→ Avaliación final ordinaria

- **Aprobar as tres avaliacións**. O **aprobado está en un 5 sobre 10.** De ser así, o alumno/a non terá que facer o exame final e a súa nota media será unha media ponderada.
- **Aprobar as dúas primeiras avaliacións e suspender a terceira,** neste caso o alumno/a **deberá ir ao exame final.**
- A materia de **Latín é de avaliación continua** polo tanto **non** se fan **recuperacións**. O modo de superar a materia suspensa é superar a avaliación seguinte dado que os contidos son progresivos e acumulativos.
- O alumnado que non poida asistir aos exames das tres avaliacións terá que facer obrigatoriamente a proba ordinaria de maio.
- **Superar o exame final de maio**, no que entra **toda a materia**. O tipo de exame será o mesmo que o exame por avaliación. O **aprobado** está en un **5 sobre 10.**

A nota final do curso será a que resulte superior entre estas dúas opcións:

- A **media ponderada das tres avaliacións**, redondeada a unidade máis próxima. En caso de equidistancia redondeárase á superior.
- A **nota da terceira avaliación**.

→ Avaliación extraordinaria

A proba correspondente a avaliación extraordinaria será do curso completo e rexerase polas mesmas normas cos anteriores

Usaremos a seguinte grella avaliativa:

	Inadecuado	Debe mellorar	Adecuado
Análise nominal	Incompleto, incorrecto, confunde caso ou declinación	Incompleto, confunde número ou tema	Completo e correcto
Análise verbal	Incompleto, confunde o tempo, voz ou modo	Incompleto, confunde persoa ou verbo	Completo e correcto
Latinismos	Non da a tradución, ni comprende o seu uso	Da a tradución	Tradución correcta Explica correctamente mediante unha oración o uso.
Análise morfolóxica das oracións	Confunde casos Confunde persoas e tempos no caso dos verbos Non recoñece as palabras invariables	Incompleto	Completo e correcto
Análise sintáctica nas oracións	Non sinala as funcións das palabras Confunde as funcións Separa elementos do mesmo sintagma Non fai análise oracional	Incompleto	Completo e correcto
Tradución	Incompleta, incorrecta, sen sentido	Incompleta, equivoca a tradución de elementos secundarios, pero non dos fundamentais da oración (suxeito, verbos, C.D, e C.I)	Completo e correcto
Léxico	Non distingue palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos	Distingue os cultismos	Distingue correctamente entre palabra patrimonial, semiculta e culta.

4.5. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Na guía da materia de Latín I xa están contempladas unha serie de actividades de reforzo (exercicios de apoio, exercicios autoavaliables, cuestionarios, exercicios para enviar o titor, resumos, etc.) que o profesor da materia contemplará con actividades de reforzo para cada avaliación, especialmente deseñadas para o alumnado que o precise.

O alumnado que teña a materia pendente esta materia poderá optar por dúas opcións:

- – Un exame global de toda a materia no mes de abril con data marcada pola xefatura de estudos e para a súa preparación que deberá seguir os contidos da guía da aula virtual e as indicacións do profesor da materia. Esta opción está pensada para o alumnado matriculado en Latín II que pretenda presentarse a proba da ABAU, xa que de non seguir o ritmo do curso de 1º, non poderá presentarse a dita proba.
- Examinarse das tres avaliacións nas datas xa establecidas para cada unha delas co resto do alumnado.

5. LATIN II. 2º DE BACHARELATO

5.1. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias clave

5.1.1. Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
d p	B1.1. Mantemento de elementos lingüísticos latinos nas linguas modernas: palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B1.1. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.	CCL CAA CCEC
d g p	B1.2. Evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	B1.2. Coñecer e aplicar as regras da evolución fonética e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.	LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.	CCL CMCCT CCL CCEC
			LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.	CD CCL CAA

5.1.2. Bloque 2. Morfoloxía

Obxectivos	**Contidos**	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe**	**Compet. clave**
i	B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	B2.1. Coñecer as categorías gramaticais.	LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	CAA CCL
d	B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	B2.2. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras.	LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.	CMCCT CCL
d	B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	B2.3. Realizar a análise morfolóxica das palabras dun texto latino e enuncialas.	LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	CMCCT CCL
l **d**	B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	B2.4. Identificar, declinar e traducir todas as formas nominais e pronominais.	LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	CD CCL CAA
	B2.2. Morfoloxía verbal: verbos irregulares e defectivos. Formas nominais do verbo: xerundio, xerundivo e supino. Conxugación perifrástica.	B2.5. Identificar, conxugar, traducir e efectuar a retroversión de todas as formas verbais.	LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	CCL CAA
l **d**			LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán	CD CAA CCL
			LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	CCL CAA CD

5.1.3. Bloque 3. Sintaxe

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
e 	B3.1. Estudo pormenorizado da sintaxe nominal e pronominal.	B3.1. Coñecer e aplicar os coñecementos da sintaxe nominal e pronominal para a tradución de textos latinos.	LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.	CCL CAA
e 	B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas.	B3.2. Recoñecer e clasificar as oracións e as construcións sintácticas latinas.	LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.	CCL CAA
e **p**	B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas.	B3.3. Relacionar e aplicar coñecementos sobre elementos e construcións sintácticas en interpretación e tradución de textos latinos.	LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.	CCL CAA
d 	B3.3. Oración composta: coordinación e subordinación.	B3.4. Definir, comprender e recoñecer os diferentes tipos de oracións compostas coordinadas e subordinadas.	LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.	CAA CCL
e 	B3.4. Construcións de infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino.	B3.5. Coñecer as funcións das formas non persoais do verbo: infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino.	LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	CCL CAA

5.1.4. Bloque 4. Literatura latina

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
h 	B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	B4.1. Enumerar os principais factores da transmisión da literatura latina ao longo dos períodos históricos, e describir os soportes da escritura na Antigüidade e a súa evolución.	LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.	CCEC CMCCT CCEC
n 	B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	B4.2. Coñecer as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores, as obras máis representativas e as súas influencias na literatura posterior.	LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	CAA CCL CCEC
i **g**	B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	B4.3. Coñecer os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e da cultura europea e occidental.	LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.	CMCCT CCEC
			LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	CD CCL
d 	B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	B4.4. Analizar, interpretar e situar no tempo textos mediante lectura comprensiva, distinguindo xénero, época, características e estrutura, se a extensión da pasaxe o permite.	LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	CCL CSC CCEC
n **h** **p**	B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	B4.5. Establecer relacións e paralelismos entre a literatura clásica e a posterior.	LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.	CSC CD CCL CSC

			LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.	CD CCL

5.1.5. Bloque 5. Textos

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
e	B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	B5.1. Realizar a tradución e interpretación de textos latinos orixinais.	LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	CCL CAA
d	B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	B5.2. Utilizar o dicionario, analizar e valorar correctamente a información gramatical que proporciona e procurar o termo máis acaído na lingua propia para a tradución do texto.	LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	CD CAA CCL
b	B5.2. Comentario e análise histórica, lingüística e literaria de textos latinos orixinais.	B5.3. Realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos de autores latinos.	LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.	CAA CSC CCEC CCL
a	B5.3. Coñecemento do contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos.	B5.4. Coñecer o contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos.	LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	CSC CCEC CCL

h	B5.4. Identificación das características formais dos textos.	B5.5. Identificar as características formais dos textos.	LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.	CCL CCEC

5.1.6. Bloque 6. Léxico

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet. clave
e p	B6.1. Ampliación de vocabulario básico latino: léxico literario, científico e filosófico.	B6.1. Coñecer, identificar e traducir termos latinos pertencentes ao vocabulario especializado: léxico literario, científico e filosófico.	LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.	CCL CMCCT CD
d g p	B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua.	B6.2. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes.	LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.	CAA CCL CD
			LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.	CD CCL
h	B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria.	B6.3. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.	LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.	CMCCT CSC CD CCEC CCL
d p	B6.4. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos de orixe latina e grega.	B6.4. Recoñecer a presenza de latinismos e helenismos na linguaxe científica e na fala culta, e deducir o seu significado a partir	LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas	CCL CCEC

	dos correspondentes termos latinos e gregos.	faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

6. TEMPORALIZACIÓN

6.1. 1ª avaliación

Quincena	Lingua	Literatura	*Lingua latina vivit!*
1	Revisión da morfoloxía (I):	Visión xeral da literatura latina: épocas, xéneros e autores	Bases latinas do léxico filosófico, lingüístico-literario e científico-tecnolóxico (I)
	- Sistema nominal, pronominal e formas verbais persoais		Latinismos (I): de *A posteriori* a *Ave Caesar, morituri te salutant*
	O dicionario: instrucións de uso		
2	Revisión da morfoloxía (II):	A oratoria: Cicerón	Evolución fonética (I)
	- As formas nominais do verbo: infinitivo, participio, xerundio e xerundivo		Palabras patrimoniais e cultismos (I)
	Normas xerais para a tradución de textos		Latinismos (II): de *Bis* a *Cum laude*
3	Sintaxe latina	Lectura: os discursos de Calgaco e Agrícola no *Agricola*, de Tácito.	Bases latinas do léxico filosófico, lingüístico-literario e científico-tecnolóxico (II)
	- Os casos e as súas funcións.		Latinismos (III): de *Curriculum vitae* a *Errare humanum est*
	Tradución de texto en prosa: Eutropio (I)		
4	Sintaxe latina:	O teatro en Roma: a traxedia e a comedia (Plauto)	Evolución fonética (II)
	- As construcións de infinitivo, participio, xerundio e xerundivo		Palabras patrimoniais e cultismos (II)
	Tradución de texto en prosa: Eutropio (II)		Latinismos (IV): de *Et cetera* a *Habeas corpus*

6.2. 2ª Avaliación

Quincena	Lingua	Literatura	*Lingua latina vivit!*
1	As oracións simples	Plauto adaptado ó cine: *Golfus de Roma*	A evolución do significado
	Tradución de texto poético: Fedro (I)	Lectura: *Anfitrión*, de Plauto	Latinismos (V): de *Habent sua fata libelli* a *In aeternum*
2	Conceptos de coordinación e subordinación	A historiografía: Tito Livio e outros (Salustio, César e Tácito)	Formación de palabras por derivación: sufixación léxica e gramatical
	Tradución de texto poético: Fedro (II)		Latinismos (VI): de *In albis* a *In situ*
3	Grupos oracionais: tipos	Lectura: selección de *Ab urbe condita*, de Tito Livio	A evolución do significado (II)
	Tradución de texto en prosa: Eutropio (III)		Latinismos (VII): de *Intelligentibus pauca* a *Manu militari*
4	Oracións complexas:	A poesía épica: Virxilio e Ovidio	Formación de palabras: derivación por prefixación e composición
	- As substantivas.		Latinismos (VIII): de *Mare magnum* a *Noli me tangere*
	Tradución de texto en prosa: Eutropio (IV)		

6.3. 3ª Avaliación

Quincena	Lingua	Literatura	*Lingua latina vivit!*
1	Oracións complexas:	Lectura: selección das *Metamorfoses* de Ovidio (Apolo e Dafne, Píramo e Tisbe, Orfeo e Eurídice)	Latinismos (IX): de *Non plus ultra* a *Per se*
	- As adxectivas ou de relativo.	A transmisión dos textos latinos (I)	
	Tradución de texto poético: Fedro (III)		
2	Oracións complexas:	A poesía lírica: Catulo e Horacio. A elexía amorosa	Latinismos (X): de *Post data* a *Sic transit gloria mundi*
	- Modais-comparativas e consecutivas	A transmisión dos textos latinos (II)	
	Tradución de texto poético: Fedro (IV)		

3	Oracións complexas:	Lecturas: selección de poemas de Catulo (o chamado “ciclo de Lesbia”)	Latinismos (XI): de *Sine cura* a *Tempus fugit*
	- Temporais, finais e causais	Pervivencias dos xéneros literarios latinos na literatura posterior (I)	
	Tradución de texto en prosa: Eutropio (V)		
4	Oracións complexas:	Outros xéneros: a fábula, a sátira, o epigrama, a poesía didáctica. A literatura cristiá	Latinismos (XII): de *Totum revolutum* a *Vox populi*
	- Concesivas e condicionais.	Pervivencias dos xéneros literarios latinos na literatura posterior (II)	
	Tradución de texto poético: Fedro (V)		

7. GRAOS DE CONSECUCIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A continuación expone o **grao mínimo de consecución** esixible dun estándar para superara a materia segundo o **Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015)** (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar).

7.1. BLOQUE 1: : O latín, orixe das linguas romances

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%	TEMPORLIZACIÓN 1ª AV	2º AV	3ª AV	PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso	*25%*	*X*			Probas específicas
LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.	*25%*	*X*			Probas específicas
LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.	*25%*	*X*			Probas específicas

7.2. BLOQUE 2: Morfoloxía

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

□ LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

7.3. BLOQUE 3: Sintaxe

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
□ LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
□ LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
□ LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
□ LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
□ LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	*50%*		*X*	*X*	Probas específicas

7.4. BLOQUE 4: Literatura latina.

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos..	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas..	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.	*50%*			*X*	Probas específicas

LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.	*50%*			*X*	Probas específicas

7.5. BLOQUE 5: Textos

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	*75%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.	*25%*			*X*	Probas específicas
LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	*25%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.	*25%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas

7.6. BLOQUE 6: Léxico

		TEMPORLIZACIÓN			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	**GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN en%**	**1ª AV**	**2º AV**	**3ª AV**	**PROCEDEMENTO E INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN**
LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.	*50%*	*X*	*X*	*X*	Probas específicas
LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	*75%*		*X*	*X*	Probas específicas

Para acadar una avaliación positiva o alumnado deberá ser capaz ao finalizar o curso de traducir de forma coherente un texto breve ou frases extraídas das obras de Eutropio ou Fedro e de realizar a súa análise morfosintáctica máis básica dun xeito minimamente correcto. Deberá tamén coñecer os cinco temas de literatura co seu autor representativo que figuran na guía e na temporalización e coñecer os topónimos e latinismos que figuran na guía.
Debido ao carácter progresivo da materia, a avaliación será continua. Teranse en conta, fundamentalmente, os progresos na análise, tradución e comprensión de frases e textos breves de dificultade crecente.

Os criterios de avaliación serán os seguintes:

1. **Ser capaz de comprender e traducir de forma coherente textos latinos básicos baseados en Eutropio ou Fedro, pertencentes a diversos xéneros literarios**. Con este criterio preténdese comprobar o progreso na práctica da tradución, así como a capacidade de lectura comprensiva adquirida polo alumnado. Na tradución procurarase combinar a fidelidade coa corrección no estilo, facendo un adecuado uso do dicionario.
2. **Recoñecer en textos latinos orixinais os elementos básicos da morfoloxía regular e da sintaxe da oración, en función da comprensión do texto latino, apreciando variantes e coincidencias con outras linguas coñecidas, especialmente co galego e co español.** Este criterio trata de comprobar o coñecemento e o manexo da lingua latina por parte do alumnado, completando o nivel adquirido no curso anterior mediante o estudo das irregularidades morfolóxicas de maior frecuencia e dos procedementos máis habituais de subordinación propios da lingua latina. O alumnado debe manifestar o seu avance neste nivel facendo análises morfosintácticas de textos orixinais de dificultade progresiva e recoñecendo as variantes e coincidencias respecto doutras linguas por el coñecidas.
3. **Comparar o léxico latino co doutras linguas de uso do alumnado, identificando os seus compoñentes e deducindo o seu significado etimolóxico.** Este criterio trata de avaliar se o alumnado domina os procedementos de derivación e composición na formación do léxico latino e se é consciente de que eses derivados pasaron como tales á lingua que utiliza. Así mesmo, tratase de comprobar se reflexionou sobre os procedementos de derivación e composición, no que xogan un papel preponderante os afixos de orixe grecolatina.
4. **Realizar comentarios de textos traducidos, analizar estruturas e trazos literarios deles e recoñecer o papel da literatura clásica nas literaturas occidentais.** Con este criterio preténdese comprobar a identificación dos elementos esenciais dun texto literario, formais e de contido, e se recoñecen os diversos xéneros polos seus trazos diferenciadores. O comentario versará sobre textos con sentido completo de diversos xéneros literarios e a súa comparación con textos da literatura posterior, especialmente a escrita en galego e castelán nos que sobrevivan trazos, temas ou tópicos da literatura latina.
5. **Ler obras da literatura latina traducidas.** Con este criterio preténdese que o alumnado capte a mensaxe contida nas obras, s clave do xénero e o seu contexto histórico. Pode tratarse de obras completas, traducidas ou adaptadas o nivel de bacharelato, ou ben de antoloxías dunha única ou varias autorías que se articulen ao redor de temas concretos. O que se busca fundamentalmente é potenciar o hábito de lectura con textos atractivos para o alumnado.

ç

8. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Dadas as peculiaridades da ensino a distancia, a avaliación realizarase baseándose unicamente nas probas escritas, un exame por avaliación. Aínda que os exercicios propostos na aula virtual son de gran axuda para consolidar a materia, as cualificacións dependerán exclusivamente dos exames realizados.

Para superar a materia de **LATÍN DE 2º DE BACHARELATO** é imprescindible ter aprobada a materia de 1º de Bacharelato.

O **alumnado matriculado na materia de Latín de 2ª que teña pendente o Latín de 1º**, ademais de presentarse por avaliacións ao Latín de 1º, poderá presentarse ao **exame extraordinario de abril,** pero, tendo en conta que se opta por este exame extraordinario, non poderá presentarse ao final de maio, aínda que si ao exame extraordinario de xuño.

Para superar a materia de Latín de 2º de Bacharelato pódense dar as seguintes circunstancias:

8.1. AVALIACIÓNS PARCIAIS

- Ó final de cada avaliación farase unha proba escrita. Para superala deberá obter unha cualificación igual ou superior a cinco. A nota de cada avaliación expresarase en números enteiros e redondeada a unidade máis próxima. En caso de equidistancia entre unidades redondeárase a superior.

8.2. AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA

- **Aprobar as tres avaliación**s. O **aprobado está en un 5 sobre 10.** De ser así, o alumno/a non terá que facer o exame final e a súa nota media será unha media ponderada.
- **Aprobar as dúas primeiras avaliacións e suspender a terceira,** neste caso o alumno/a **deberá ir ao exame final.**
- A materia de **Latín é de avaliación continua** polo tanto **non** se fan **recuperacións**. O modo de superar a materia suspensa é superar a avaliación seguinte dado que os contidos son progresivos e acumulativos.
- O alumnado que non poida asistir aos exames das tres avaliacións terá que facer obrigatoriamente a proba ordinaria de maio.
- **Superar o exame final de maio**, no que entra **toda a materia**. O tipo de exame será o mesmo que o exame por avaliación. O **aprobado** está en un **5 sobre 10.**

➢ A nota final do curso será a que resulte superior entre estas dúas opcións:
  - A media ponderada das tres avaliacións, redondeada a unidade máis próxima. En caso de equidistancia redondeárase á superior.
  - A nota da terceira avaliación.

8.3. AVALIACIÓN EXTRAORDIANARIA

- A proba correspondente a avaliación extraordinaria será do curso completo e rexirase polas mesmas normas cos anteriores

Usaremos a seguinte grella avaliativa:

	Inadecuado	Debe mellorar	Adecuado
Análise nominal	Incompleto, incorrecto, confunde caso ou declinación	Incompleto, confunde número ou tema	Completo e correcto
Análise verbal	Incompleto, confunde o tempo, voz ou modo	Incompleto, confunde persoa ou verbo	Completo e correcto
Latinismos	Non da a tradución, ni comprende o seu uso	Da la tradución	Tradución correcta Explica correctamente mediante una oración o seu uso.
Análise morfolóxica das oracións	Confunde casos Confunde persoas e tempos no caso dos verbos Non recoñece as palabras invariables	Incompleto	Completo e correcto
Análise sintáctica nas oracións	Non sinala as funcións das palabras Confunde as funcións Separa elementos do mesmo sintagma Non fai análise oracional	Incompleto	Completo e correcto
Tradución	Incompleta, incorrecta, sen sentido	Incompleta, equivoca a tradución de elementos secundarios, pero non dos fundamentais da oración (suxeito, verbos, C.D, e C.I)	Completo e correcto
Léxico	Non distingue palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos	Distingue os cultismos	Distingue correctamente entre palabra patrimonial, semiculta e culta.
Literatura	Confunde los autores y súas obras	Incompleto coñecemento dos autores y súas obras	Expón correctamente o autor e a súa obra

9. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Na guía da materia de Latín I xa están contempladas unha serie de actividades de reforzo (exercicios de apoio, exercicios autoavaliables, cuestionarios, exercicios para enviar o titor, resumos, etc.)que a profesora da materia contemplará con actividades de reforzo para cada avaliación, especialmente deseñadas para o alumnado que o precise.

O alumnado que teña a materia pendente esta materia poderá optar por dúas opcións:

A. – Un exame global de toda a materia no mes de abril con data marcada pola xefatura de estudos e para a súa preparación, deberá seguir os contidos da guía da aula virtual e as indicacións da profesora da materia. Esta opción está pensada para o alumnado que pretenda presentarse a proba ABAU, xa que se non seguir o ritmo do curso de 1º, non poderá presentarse a dita proba.

B.- Examinarse das tres avaliacións nas datas xa establecidas para cada unha delas co resto do alumnado.

10. OUTRAS AVALIACIÓNS

10.1. Avaliación do proceso de ensino e práctica docente

(Indicadores de logro)	Escala			
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo ó alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender ó alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender ó alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				
Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanase explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				

3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorpóranse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames, etc.?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc.?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc. establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

10.2. Avaliación da Programación didáctica

	1	2	3	4
1.Adecuación das unidades ao currículo				
2.Adecuación da temporalización dos temas.				
3.Mantívose a temporalización prevista.				
4.Adecuación dos estándares para os temas.				
5.Fixación dunha estratexia metodolóxica común ao departamento.				
6.Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
7.Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
8. Adecuación do libro de texto.				
9.Adecuación das probas de avaliación.				
10.Adecuación das pautas xerais para a avaliación continua.				
11.Adecuación dos criterios para a recuperación dun exames.				
12.Adecuación dos exames				
13.Adecuación dos programas de apoio, recuperación..				
14.Actividades complementarias.				
15.Adecuación da información aos alumnos e pais dos criterios de avaliación,…..				